

CUMHURİYET GAZETESİ'NE YAPILAN SANSÜR VE BASKI GİRİŞİMLERİNİ KINIYORUZ

Oda Yönetim Kurulu, 16 Ocak 2015 tarihinde bir açıklama yayımlayarak Cumhuriyet Gazetesine yönelik baskıları kınadı.

Çizerleri ve yöneticileriyle birlikte 12 kişinin Paris'teki saldırıda katledildiği Charlie Hebdo dergisinin karikatürlerini, Türkiye'de seçki şeklinde basan Cumhuriyet Gazetesine yönelik AKP iktidarının baskı ve kışkırtmalarıyla linç kampanyası başlatılmış, gazete gerici çevreler tarafından hedef gösterilmiştir.

Gazetenin dağıtım araçları, Charlie Hebdo dergisinin karikatürlerini yayımlayacağını duyulması üzerine, hukuka aykırı şekilde durdurulup aranmış ve ardından gerici saldırganlar gazete önünde ve sosyal medyada tehditlerde bulunmuşlardır. Son olarak İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından Charlie Hebdo dergisi karikatürlerini yayımladığı için Cumhuriyet Gazetesine iki yazarı hakkında 'halkı kin ve düşmanlığa tahrik ve aşışılama' iddiası ile resen soruşturma başlatılmıştır. Bu da yetmemiş ve konuyla ilgili yayın yasak-

CUMHURİYET GAZETESİ'NE YAPILAN SANSÜR VE BASKI GİRİŞİMLERİNİ KINIYORUZ

TMMOB'a bağlı Odalar, 17 Ocak 2015 tarihinde, Cumhuriyet Gazetesine yönelik baskılar üzerine "Cumhuriyet Gazetesine Yapılan Sansür ve Baskı Girişimlerini Kınıyoruz" başlıklı yazılı bir açıklama yaptı.

Basın ve ifade özgürlüğü temel haklar arasındadır, engellenemez. Paris'teki saldırıda çizerleri ve yöneticileriyle birlikte 12 kişinin katledildiği Charlie Hebdo dergisinin karikatürlerini, Türkiye'de basan Cumhuriyet Gazetesine yönelik AKP iktidarının baskı ve kışkırtmalarıyla linç kampanyası başlatılmış, gazete gerici çevreler tarafından hedef gösterilmiştir.

Charlie Hebdo karikatürlerini yayımlayacağını duyulması üzerine, dağıtım araçları hukuka aykırı şekilde durdurulup aranmış ve ardından gerici saldırganlar gazete önünde ve sosyal medyada tehditlerde bulunmuşlardır. Son olarak İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından Charlie Hebdo dergisi karikatürlerini yayımladığı için Cumhuriyet Gazetesine iki yazarı hakkında soruşturma başlatılmıştır. Bu da yetmemiş ve konuyla ilgili yayın yasakları devreye girerek basın ve ifade özgürlüğü en tepeden çiğnenmiştir.

Basın ve ifade özgürlüğü en temel haklar arasındadır. TMMOB Yönetim Kurulu ve bağlı Odalarımızın yönetim kurulu başkanları; insanlığın ve Cumhuriyetin temel değerleri olan demokrasi, insan hakları, düşünce ve basın özgürlüğünün her zaman yanındadır. TMMOB ve bağlı Odalarımız bu

ları devreye girerek basın ve ifade özgürlüğü en tepeden çiğnenmiştir.

Makina Mühendisleri Odası insanlığın ve Cumhuriyetin temel değerleri olan demokrasi, insan hakları, düşünce ve basın özgürlüğünün her zaman yanındadır. Odamız bu özgürlüklere tahammülü olmayan iktidarın ve gerici saldırganların karşısında olup, oluşturulmaya çalışılan bu demokrasi dışı atmosferin karşısında bilimin öncülüğünde aydınlık bir gelecek yaratma mücadelesinin yanında yer alacaktır. Birçok yazarı karanlık güçler tarafından katledilen, onlarca saldırıya hedef olan Cumhuriyet Gazetesine yönelik her türlü baskı ve saldırı girişimlerini şiddetle kınıyor, dayanışma içerisinde olduğumuzu kamuoyuyla paylaşıyoruz.

**TMMOB Makina Mühendisleri Odası
Yönetim Kurulu**

özgürlüklere tahammülü olmayan iktidarın ve gerici saldırganların karşısında olup, oluşturulmaya çalışılan bu demokrasi dışı atmosferin karşısında bilimin öncülüğünde aydınlık bir gelecek yaratma mücadelesinin yanında yer alacaktır.

Onlarca saldırıya hedef olan, birçok yazarı karanlık güçler tarafından katledilen Cumhuriyet Gazetesine yönelik her türlü baskı ve saldırı girişimlerini şiddetle kınıyor dayanışma içerisinde olduğumuzu kamuoyuyla paylaşıyoruz.

Çevre Mühendisleri Odası, Elektrik Mühendisleri Odası, Fizik Mühendisleri Odası, Gemi Makinaları İşletme Mühendisleri Odası, Gemi Mühendisleri Odası, Gıda Mühendisleri Odası, Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası, İçmimarlar Odası, İnşaat Mühendisleri Odası, Jeofizik Mühendisleri Odası, Jeoloji Mühendisleri Odası, Kimya Mühendisleri Odası, Maden Mühendisleri Odası, Makina Mühendisleri Odası, Metalurji ve Malzeme Mühendisleri Odası, Meteoroloji Mühendisleri Odası, Mimarlar Odası, Petrol Mühendisleri Odası, Peyzaj Mimarları Odası, Şehir Plancıları Odası, Tekstil Mühendisleri Odası, Ziraat Mühendisleri Odası

OCAK 2015 İTİBARIYLA TÜRKİYE'NİN ENERJİ GÖRÜNÜMÜ: ENERJİ POLİTİKALARI ARTAN BAĞIMLILIK ÇIKMAZINDA

TMMOB Makina Mühendisleri Odası Enerji Çalışma Grubu tarafından hazırlanan "Ocak 2015 İtibarıyla Türkiye Enerji Görünümü Raporu: Enerji Politikaları Artan Bağımlılık Çıkamazında" başlıklı araştırma raporunun özeti aşağıda, kamuoyunun bilgisine sunulmaktadır.

Rapor, AKP iktidarının enerji politikalarını, enerjide büyüyen sorunları, mevcut yatırımların niteliğini irdelemekte, ayrıca "Türkiye'nin nükleer enerji santrallerine ihtiyacı var mı?" sorusuna yanıt vermekte ve bir dizi öneriyi kapsamaktadır.

SERBESTLEŞTİRME VE ÖZELLEŞTİRMELERİN YOL AÇTIĞI PAHALILIK VE DIŞA BAĞIMLILIK ANA SORUN

Türkiye'nin enerjide dışa bağımlılığı devam etmektedir. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın (ETKB) açıkladığı 2013 birincil enerji verilerine göre, ithal kaynakların oranı 2012'de yüzde 71,5 iken 2013'te yüzde 73,5'e yükselmiştir. 2013'te yerli kaynakların birincil enerji tüketimindeki payı ise yüzde 26,5 olmuştur. Önümüzdeki yıllarda bu oranın artması bir yana daha da düşmesi söz konusudur. 2014 yılında enerji hammaddeleri ithalatına 54,9 milyar dolar ödenmiştir. Tükettiği enerjinin yaklaşık dörtte üçünü dışarıdan ithal eden Türkiye, enerjide dışa bağımlılığın en yüksek olduğu birkaç ülke arasında yer almaktadır.

2013 yılı net ithalat rakamları dikkate alındığında Türkiye; doğalgaz ithalatında dünya beşincisi, petrol ithalatında dünya on üçüncüsü, kömür ithalatında dünya sekizincisi, petrol koku ithalatında dünya dördüncüdür, son toplamda ise dünya "net enerji ithalatı" liginde on birinci sıradadır.

ENERJİ YATIRIMLARI ÇOK AMA GERÇEKLEŞMELER DÜŞÜK DÜZEYDE

EPDK'dan lisans alan 50.705,25 MW kurulu güçte yatırımlar içinde, Temmuz 2014 itibarıyla, yatırım gerçekleşme oranı yüzde 35'in üzerinde olan santral yatırımlarının toplam santraller içinde payı yalnızca yüzde 18,73'tür. Gerçekleşme oranı yüzde 10'un altında olan santrallerin payı ise yüzde 43,41'dir. Projelerin beşte biri, yüzde 19,56'sı, yatırımların gerçekleşme düzeyi hakkında EPDK'ya bilgi vermemektedir. Bilgi vermeyenlerle birlikte, lisans alan enerji santral yatırımlarının, üçte ikisine yakın kısmının (yüzde 62,97), henüz yatırıma başlamadığı söylenebilir. Bu oran, tüm lisanslı santral yatırımları içinde sırasıyla, en büyük paya sahip doğalgaz santrallerinde yüzde

66,6, HES'lerde yüzde 60,3, ithal kömürde yüzde 74,9, RES'lerde yüzde 71,9 düzeyindedir. Bu veriler, verilen lisansların çokluğuyla övünen yöneticilerin övünmeyi bırakıp, bu kadar çok projeye ihtiyaç olup olmadığı ve gerçekleştirmelerin neden bu denli düşük düzeyde olduğu üzerinde düşünmeleri gerektiğini ortaya koymaktadır. Sağlıklı bir planlama yapabilmek için, yatırıma başlamamış, ÇED uygun belgesi alamamış, toplumsal maliyetleri faydalarından daha fazla olan ve bölge halkının istemediği projelerin iptali sağlanmalıdır.

ÖZEL TEKELLERE DESTEK

Elektrik üretimi, toptan satışı ve dağıtımında, rekabet getirileceği gerekçesiyle kamu varlığı özelleştirmeler eliyle yok edilirken, dağıtımda tek bir özel sektör şirketler grubunun, sektörün yüzde 30'unu kontrol altında tutabilmesi, rekabet hukukuna uygun görülebilmektedir. Sektöre egemen olan bazı şirket ve gruplar, dağıtım sektöründe pazar paylarının yüzde 30 olduğunu, toptan satış faaliyetlerinde hızla büyüdüklerini ve üretimdeki paylarının hızla büyüdüğünü övünçle ifade etmektedir.

Belli başlı birkaç grup ve gruba bağlı farklı şirketler eliyle, sadece elektrik dağıtımında değil, üretimi ve tedariki alanlarında da faaliyet göstererek; yatay ve dikey bütünleşme ile hakimiyet tesis etmeyi amaçlamaktadır. Kamu tekeli, yerini, hızla az sayıda özel tekele bırakmaktadır. Halen iki grubun elektrik dağıtımındaki payı yarıyı aşmıştır. Ulus ötesi enerji şirketlerinin birçoğu Türkiye'de faaliyete başlamış olup, faal özel sektör şirketleriyle birleşmeler, devralmalar da gündemdedir. Bu beklenti, başta EPDK olmak üzere, sektör yetkililerince de, "enerji sektöründe konsolidasyon olacak" denerek dile getirilmektedir.

Serbestleştirme ve özelleştirmeler sonrasında tarife düzenlemeleri ve kayıp kaçak oranlarında yapılan değişiklikler ile, dağıtım şirketlerinin yeni sahiplerinin kazançlarını artırmalarına olanak sağlanmıştır. Halen TBMM gündeminde olan ve kayıp-kaçaklarla ilgili yeni düzenleme ile özel şirketlerin kazançları ilave bir güvence altına alınmak istenmektedir.

STRATEJİK HAYALLER

ETKB 2015-2019 Stratejik Planı, elektrik üretiminde gerçekleşmesi çok zor hedefler koyarken, Kalkınma Bakanlığı'na Kasım 2014'te yayımlanan "Yerli Kaynaklara Dayalı Enerji Üretim Programı Eylem Planı" ile çelişkili ve uyumsuz hedefler öngörüyor.

HES'LERDE ABARTILI HEDEFLER

Strateji Belgesi ise 2015-2019 döneminde kurulu güçte yüzde 36 oranında, 8.514 MW'lık bir artış öngörüyor. Strateji Belgesinin HES'ler için öngördüğü kurulu güç artışının gerçekleşmesi için, Temmuz 2014 itibarıyla, EPDK'dan lisans alan ve toplam 14.008,45 MW kurulu güçte olan yatırım aşamasındaki tüm HES projelerinin yüzde 60,88'inin, önümüzdeki beş yıl içinde sonuçlanması gerekiyor.

KÖMÜRDE DE GERÇEKLEŞMESİ İMKÂNSIZ HEDEFLER

Strateji Belgesi ise yerli kömüre dayalı elektrik üretiminde beş yılda yüzde 83 bir artış hedefi koyuyor. Temmuz 2014 itibarıyla EPDK'dan lisans alan ve toplam 4.892,14. MW kurulu güçte olan yatırım aşamasındaki tüm yerli kömüre (linyit, taş kömürü, asfaltit) dayalı elektrik üretim projelerinin devreye gireceği öngörülüyor. Bu çok zor. 2013'te 32.4 milyar kWh olan kömüre dayalı elektrik üretimini 60 milyar kWh'a ulaştırmak, izlenen politikalarla mümkün değildir.

RES HEDEFLERİ DE SORUNLU

RES'lerde 2014 sonunda 3 629,70 MW olan kurulu gücü, Strateji Belgesinde belirtilen 10.000 MW hedefine ulaştırmak için, 2015-2019 arasında her yıl 1.274 MW kapasiteyi devreye almak gerekecektir. Başka bir deyişle, önümüzdeki beş yılın her günü ortalama 3-4 MW güçte rüzgar türbinini üretime başlatmak zorunluluğu söz konusudur. Temmuz 2014 itibarıyla lisans alan tüm RES'lerin kurulu gücünün 7.445,05 MW olduğu göz önüne alındığında, bu projelerin yüzde 87'sinin beş yıl içinde sonuçlanmasını öngörmek, imkansız olmasa da gerçekleşmesi çok güç bir hedefdir.

GÜNEŞ BİZE UZAK

Yapılan çalışmalara göre, ülkemizde 11.000 km² alana tesis edilecek GES'ler ile 363 TWH elektrik üretmek, çatı uygulamalarıyla bu rakamı 400 TWH'a çıkarmak mümkündür. Böyle büyük kapasitede potansiyel değerlendirmeyi beklerken, 2015'te izin verilecek GES projelerinin toplamı 600 MW, yeni başvurular için tarih ise 2015 baharıdır. 2019 hedefi ise 3 000 MW ile sınırlı tutulmuştur. Bu tablo, iktidarın güneş enerjisine ne denli uzak olduğunu ortaya koymaktadır.

ÖNERİLER

Raporda mevcut durumdan çıkış için "planlama, yeniden" önerisi dile getirilmekte ve bu kapsamda bir dizi öneri sunulmaktadır. Önerilerin bazıları aşağıda özetlenerek aktarılmaktadır.

► Enerji politikaları yurttaşların ucuz enerjiye kolaylıkla erişebilmesini sağlayıcı olmalıdır.

► Kaynak, üretim ve dağıtımına ilişkin bütüncül kaynak planlaması yapılmalı, planlamada ulusal ve kamusal çıkarların korunması, toplumsal yararın artırılması esas olmalıdır.

► Elektrik, doğalgaz, kömür, petrol, su, rüzgar, güneş vb. tüm enerji kaynaklarının üretim ve tüketim planlaması için ilgili toplum kesimlerinin görüşlerini ifade edebileceği bir "ulusal enerji platformu" ve "ulusal enerji strateji merkezi" oluşturulmalıdır.

► Kamu, elektrik üretim, iletim ve dağıtım tesislerinin inşası ve işletilmesi sırasında genel olarak kamu yararının, hidrolik kaynakların, ekosistemin ve mülkiyet haklarının kollanması için gerekli tedbirleri almalı, bu tür tesislerin topluma faydasının azami düzeyde, maliyetinin de asgari düzeyde olmasını hedeflemelidir. ETKB ve EPDK, lisans/ruhsat/izin verecekleri tesislerin topluma faydalarının maliyetlerinden çok olduğundan emin olmalıdır.

► Kamu, bu izin, ruhsat ve lisansları özel sermayeli kuruluşlara verirken, yalnızca ülkenin enerji ihtiyacının karşılanmasını dikkate almaktadır. Bu kabul edilemez. İlgili kurumların, bu tür ayrıcalıkları birilerine verirken toplum yararını da göznetmesi sağlanmalıdır.

► Bu tür işlem ve düzenlemelerde fayda maliyet analizi ve etki analizi çalışmaları yapılmalıdır. Daha açık bir ifadeyle, ilgili kamu otoriteleri, projeleri tüm yönleri ile analiz etmelidir. Başvuran her projeye lisans verilmemelidir. Doğal ve toplumsal çevreye etkisi kabul edilebilir sınırlarda olan, teknik, finansal ve kurumsal açılarından yapılabilir projelerden, ülke ekonomisine faydası maliyetinden daha fazla olan projelere lisans verilmeli, verilen lisanslar da bu ölçütlere göre denetlenmelidir.

► Çevreye verilen zararları önlemek için Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği "Çevresel ve Toplumsal Etki Değerlendirme Yönetmeliği" olarak değiştirilmeli; yatırımlar yörede yaşayan halkın hak ve çıkarlarını koruyucu ölçütler gözeterek yapılmalı; Gerze'de termik santral, Sinop ve Akkuyu'da nükleer santral, Doğu Karadeniz'de, Dersim'de, Alakır'da, Göksu'da, Türkiye'nin dört bir yanındaki birçok HES projesi gibi, halkın istemediği tüm projeler iptal edilmelidir.